

ANTONIO TARANTINO

«La imminència indispensable al teatre», una conversa de Jorge Silva Melo amb Antonio Tarantino sobre les seves obres. Font: Atelier Européen de la Traduction. Dins LEXI / textes, vol. 11, Théâtre National de la Colline / L'Arche Éditeur, 2007. (Traducció: TNC)

Vaig començar a escriure l'any 1992, a la primavera del 1992. M'agradaria precisar que abans d'escriure la meva primera obra, Stabat Mater, m'havia interessat molt per la poesia, i, en particular, per la poesia italiana. Només m'agrada llegir la poesia en la llengua original i desgraciadament l'italià és l'única llengua que conec. Però força aviat, aquest amor per la poesia es va transformar en mi en un sentiment contrari: tots aquells mots rebuscats, preciosos, que es trobaven d'un autor a l'altre, aquella preocupació constant per l'estil, que donava als mots aquell caràcter net, com sabates curosament encerades i enllustrades, van acabar per cansar-me. Vaig deixar de trobar-hi cap veritat. En aquella època, anava regularment als encants de Torí, aquesta mena de mercats que hi ha a totes les grans ciutats. Havia fet amistat amb una dona d'una certa edat, a qui vaig fer un favor al cap d'un temps. Ella venia discos i altres objectes diversos, i, al costat de la seva parada, hi havia un home que venia roba. Un dia, una persona estranya, un noi una mica fràgil, gras, insegur, va anar-lo a veure. Tenia dos o tres pantalons en una bossa, i li va dir: «Te'ls he portat expressament perquè me'ls compris, dona-me'n només dues mil lires...» Aleshores es va produir davant dels meus ulls una autèntica escena de comèdia, en la qual hi havia una frase que retornava constantment: «Però Giovanni, d'esperar-te jo t'he esperat, però no m'arribaves mai...» Aquesta frase, aquells mots sortits de la boca d'aquell desconegut, van fer néixer Stabat Mater. En definitiva, vaig escriure l'obra en dos temps. Primer vaig començar escrivint una desena de pàgines que vaig deixar de banda en un calaix; pensava que no hi tornaria mai. I finalment, uns mesos més tard, m'hi vaig tornar a posar i la vaig acabar. Stabat Mater és la història d'una dona; d'una dona que viu sola amb el seu fill, perseguit per la policia per raons més o menys polítiques i que després apareixerà mort en circumstàncies més o menys misterioses. És doncs el relat d'aquesta dona que recorre les comissaries a la recerca del seu fill desaparegut abans de retrobar-lo, al dipòsit de cadàvers... Sense cap veritable explicació de la mort, perquè no n'hi han revelat cap. Vaig intentar acompanyar aquella dona a la comissaria perquè li expliquessin què havia pogut passar després de la detenció del seu fill, però s'ha de dir que els empleats de la policia van ser extremadament inconcrets. Conclusió: no es van poder dilucidar mai les raons

d'aquesta mort. Del que vaig voler parlar en aquest text és del sentit de la vida per als qui continuen vius, perquè finalment, per a aquesta dona, la vida ha de continuar, costi el que costi. Cal dir que la gent que gairebé no té res sovint demostra una força particular davant dels cops de la vida. No és que aquesta dona hagués tingut menys amor pel seu fill del que hauria tingut una altra dona més acomodada, més instruïda, provinent d'un context familiar més clàssic. Però és precisament la precarietat de les condicions de vida d'aquesta gent el que li confereix aquesta actitud tan coratjosa davant de les desgràcies de l'existència; com si, pel fet de freqüentar-les quotidianament des de sempre, contemplant la seva imminència, com un fet natural.

En certa manera, els cops del destí els resulten familiars. Afrontar les dificultats és gairebé més fàcil per ells que guanyar la loteria, cosa que no els impedeix tanmateix de jugar-hi... Stabat Mater és doncs el primer text que vaig escriure, després d'haver-lo tret, uns mesos més tard, d'un calaix on dormia al costat d'algunes poesies i reflexions entorn de Heidegger.¹ M'havia apassionat per *Ésser i temps*, trobava que era un text meravellós, de fet és meravellós. Però llegia *Ésser i temps* com es llegeix una novel·la, una gran novel·la. L'aspecte filosòfic m'interessava poc, era massa especialitzat, però m'agradava en canvi aquesta gran llibertat de llenguatge, que la traducció italiana deixa igualment traslluir. Vaig tornar a treure el meu text, el vaig rellegir. I en rellegir-lo, vaig pensar que es tractava de l'obra d'un boig, com a mínim, d'una persona per a qui el llenguatge no tenia un vincle lògic amb la realitat. Això no em va impedir tanmateix d'enviar-lo a Milà, d'on no vaig rebre cap resposta. [...]

¹ Filòsof alemany nascut a Messkirch el 26 de setembre de 1889, mort el 26 de maig de 1976 a Friburg-en-Brigau. Va ser alumne i assistent de Husserl. És l'autor de *Ésser i temps* (*Sein und Zeit*) i va influenciar nombrosos filòsofs com Sartre, Merleau-Ponty o Derrida. La seva obra va causar nombroses polèmiques, uns el consideraven un dels filòsofs continentals més importants, mentre que d'altres només veien en la seva obra una argot incomprendible. Les seves relacions amb la ideologia nazi li van valdre igualment nombroses crítiques. La intenció de Martin Heidegger es podria resumir per una desconstrucció de la metafísica occidental. Proposa comprendre l'essència de l'home a partir de la veritat de l'Ésser. Aquest discurs s'articula en dos períodes. D'una banda, la qüestió del sentit de l'Ésser (*Dasein*), l'obra mestra del qual és *Sein und Zeit*; d'altra banda, la de les condicions d'una manifestació de la veritat, sobretot a través del llenguatge poètic en el qual veu un accés a l'Ésser mateix. En efecte, la nostra existència quotidiana es caracteritza per conductes inautèntiques que oculten l'Ésser i el precipiten a una vacuïtat ontològica la més perfecta expressió de la qual és la tècnica. L'home descobreix, per l'experiència de l'angoixa, que el no-res és el fonament del seu Ésser en tant que «ésser-per-a-la-mort». Amb Heidegger, la filosofia es concep a si mateixa com un

parèntesi obert amb Plató i tancat al segle XX, el qual obre una nova perspectiva, que és al mateix temps un retorn al més ancestral: l'escolta de la veu de l'Ésser en el mite perquè l'home s'alliberi.

[Després dels més de dos anys que vaig trigar a escriure Lustrini —la quarta obra de la tetralogia— i en els que em vaig plantejar abandonar l'escriptura teatral perquè no sabia què escriure,] vaig començar a coneixe'm millor, i vaig entendre que inútil que era «voler» escriure. L'únic que cal és esperar. T'hi poses quan esdevé necessari, quan el text ha de ser escrit. No és una cosa que es pugui programar. No va així. En tot cas, amb mi, no ha funcionat mai així, ja m'hauria agradat, però no. Vaig entendre que el motor de l'escriptura pot amagar-se a qualsevol banda, en una frase o una paraula, a condició que aquesta frase o aquesta paraula puguin vincular-se a altres esdeveniments anteriors. La frase o la paraula no et donen tota l'obra, però quan estan vinculats a un abans, a un passat, són l'element desencadenador del qual sortirà tot un diccionari, tot un món latent, tot un univers que portes al teu interior. Però el més important, és la imminència. La imminència és indispensable per fer teatre. La imminència significa que ha d'esdevenir-se alguna cosa, al preu que sigui. Potser hauràs de morir, llançar-te sota un tren, saltar per la finestra, jo què sé, qualsevol cosa, sempre que impliqui una imminència.